

המצפה

עתון חרשי

לתורה ולמדע ולכל עניני ישראל

יוצא לאור על ידי הרבנים

אברהם אהרן יודלעוויץ מבעיאן

יעקב איסקאלסקי מניו יארק

תעוד על ידי

הרב י. איסקאלסקי, 210 מעדיסאן סט.

ניוארק

No. 4.

תר"ע

אלול

דפוס א. ת. ראזענבערג, 181 העניני סטריט

באבדורק סטריט

עורך המאסף הוא הווא. חכם וסופר
היה מאור עינים זה חמש ועשרים שנה
ועסק בל יסוד בעבודה ספרותית, וזוה
ספרים את כיתו בירושלם.

לחכימא פרמיזא

להמשיך בזהרועץ נושא רביד וכברגוז
לחדר הן משארלסטאן-ברכה התגים
מלבד שהיא עכשק וחזקת, עוד מיד לירע
יחלם של כלם וזמן השיש הוא לשכר
סכסכ ברבים אלו.
להשאלים ע"ד ראזענבערג-ברוכה היה
עך ספיק ציוני.
לחרכי נאלאסכ נארטענססטאן-מאיד
יכח בתחברות הברות
לחרכי הודי. דראכטאן-רעה ומה לכבוד

מוכרי בשר כשר

- ר' ירמיה הפך, 80 מאנרא סט.
- ר' אברהם גוסרין, 128 מאנרא סט.
- אברהם אשר קאחן, 286 מאנרא סט.
- שמשון, 191 מעדיסאן סט.
- שה קלינמאן, 222 מאריסאן סט.
- א. רידי, 80-העניני סט.
- ישראל בינער, 287 העניני סט.
- גרטן דובין, 226 העניני סט.
- 5. קאחן, 90 העניני סט.
- משה זמן לעוין, 284 העניני סט.
- י. ליסקי, 288 העניני סט.
- ב. מאלאמאן, 210 העניני סט.
- משה יונה קאחן, 172 העניני סט.
- בארטק ראזישעווסקי, 196 מאריסאן סט.

קחתיאל פתם 14 ראטנערס פרייס.
מרדכי דוד נעץ 76 קאלאסכיא סט.
ר' משה נאלרבערג, 162 העניני סט.
ר' סיני ליב אייוויקסאן, 25 רידוש סט.
ר' דוד סקר, 97 מאנרא סט.
ר' אלי' לאפצאנסקי, 108 העניני סט.
ר' מרדכי ראזענבערג, 97 עלען סט.
אהרן נאלרבערג, 12 מאנמנאמרי סט.
זכתי צדק, 28 נארמאלק סט.
גנחם מאריס, 197 קלינסאן סט.

מקואות כשרות בתכלית ההכשר.
בין 30 מארכל וואנעס. עקסטרא
מקוות לנשים ואנשים, די בעסטע
שמענרינג, כשר עש"י הש"ע
המוסקים.
אצל הירשפעלר, 162 מעדיסאן סט.

סוכני :

בפיטסבורג: בבית המערכת, פאלקי
פריינד.
בנידבערפארם, הרב הג' יעקאבי
סאן.
בסקרענמאן, הרבני ר"ס מאנעכרים
בשיקאגו, הרב ר"נ איזראעלסאן
1071 ו סילאר סט.

מודעה לפוחרים

אתרנים, לולכים חודסים
מאי ומשאר ארצות
האלמיל אונד רייטיל
די בעסטע וואס קען נוד נעבען. נאראנד
סידם די בעסטע צופריעווענהייט סידם
סעסינע פרייען. אצל הרב המסיון
אברהם נילענבער

Rabbi GILBERT,
15 Willet St. New York

מכתב גלוי.

טאת שלום איזראעלזאן, רב בשיקאנא.

קראתי מדעה נרפסה במ"ע י"ט. ב. כ.
 סהרב יפה הכתב בי העתק תירחי
 "המצפה" איך נוסד עתה ע"י רבנים
 נאונים הוא נטר התורה ונגד הר"א והוא
 אינו נחזק הסכמתו עליו. ובכן שוב
 שאיני בי העתק הזה הוא כסל ומבוסל
 בחסן בע"פ, יען כי רבן של ישראל לא
 נתן עליו הסכמתו. אבל במסותא מניה
 סהרב יפה כי יתול על כבודו להוכיח
 לו ברברים צודקים תאמינים מה יאכתב
 יסח לא על פי דרך התורה ולא לפי
 חוקי הדרך ארץ. החלק הנגלה סתורתנו
 הקודשא יהא הבנת דברי התלמוד
 והפוסקים אינו סובל אמונת חכמים
 להאמין לכך אחר על רבותו, וא"כ היכולת
 ביד האחר לחזק על שבנגדו הגה רק
 דאית צדקות טהי"ם והשפסקים יתנו
 עדיקן אבל אין בנו כח לבטל דברי זולתנו

רק בביטול כפה ולכר ואת איך הרהיב
 בנפשו עח לאמר כי הוא לא יסכים על
 העתק "המצפה". ואם הוא לא יסכים
 מה איכפת ק"ז הצדי אף בנגדו אם
 רבנים אחרים גדולים וסובים סמנו איתן
 ת"ל כי ישנו כארץ אמעריקא רבנים
 נאונים הראיים לשרת בקודש בבל ערי
 ישראל ואשר המה מסכיסים על העתק
 "המצפה" כי יומע בקרב ישראל, וברצות
 ד' דרכנו אוי נשינ חפצנו זה בלי הסכמת
 הרב יפה, ובאשר בטוחים אנחנו כי גם
 תרב יפה אין ברצות לבנות הרבנים
 השפסקים כמלאכת הקודש ולהפריע אותם
 ממלאכתם זו לכן מסתפקים אנחנו
 בהסיעות אשר כתבנו וזקוחנו חזקה כי
 לא יוסיף עוד הרב יפה לבוא את הרבנים
 הנאונים ושלום על ישראל ועל רבנו.

מרגליות טובה

בהמצפה ח"כ בפירד" ב" ע"ד הכי"ם
 בספיו סח"י אה"ם שהקשו עליו סברכות
 כ"ב יד לסבל אם יכול לעלות ולהתכנסות
 בו ואם לאו יתבסח כמים ויקרא, אלמא
 דנמור אפילו בשוד בתוך חסוקה, ותירצו
 שזום רחבא הא הציא ראשו עכ"ל
 גראה אם נאמר כחב"מ אין זה תירוק

מספיק דכמו שאיני נמור בכניסתו לימים.
 דיא ער שיתבסח כולו כמים ואפילו שער
 מעכב. בן אם נאמר כשיטת הכי"ם
 שהפורה חליה בעליהו מן המים הנה
 לא ינמר הטורה כ"א בעליהו כולו
 מהמים.
 אמנם עיקר קושיתם על דב"ט אינו

הנג סברכים לאלה הלי"א רבנים אשר נקבו כשאחם בהחזרת הראינות
 תתנים תודתו לחם על השתתפותם אתנו במעשה ירינו. ועל ביאתם לעזרתנו.
 נקח כי עוד יוסיפו להתאמץ וליקח חלק במפעלנו הכביר אשר נצרך להוציא
 התנאה סרובה. ואלה נוספו על הראשונים, בהוספת פעולה ומעשה. לחזק את
 ירינו שאריך העתק ימים רבים.

הרב מאונגעס פאהאסס רוס	הרב בערשטיין עליזאבעט
- נאודיק ניופארם	- גראסמאן פילאדעלפא
- סינעל קאלטעסמער	- גוסה ניוארק
- פארואוסקי אלבאני	- טורדאן טשעלמאן
- סאמיצקי יאנקערס	רש"י ראבראזינסקי ניוארק
- סווערניגאוסקי ניוארק	הרב האלפערין ניוארק
- פאפין יוסקא	- מ"ן ניוארק
- פאזין ברקלין	- חשניקאוסקי קאלאמבוס
- קריסמאל ברוקלין	- ואלעסקי ניופארם ניוס
- דאען ניוארק	- זילבערשאן סאלידא
- רבינשטיין באקו רוססיא	- יורמאן פארטעמבי

מפני השרפה אשר היתה בבית המערכת במעון של
 רב איסקאלסקי, נעתיק את משכננו לדירה אחרת. ובחזרת
 הבאה ישימו הקוראים עין על הכתבת החדשה ולעיץ יפנו על
 זכתבת הישנה.

בכתיבה וחתומה טובה

נברך לכל הרבנים וחברי יאגודת הרבנים וחברי 'הער הרבנים המסופים' בן לכך החותמים והפוראים הנאמנים אתנו. יתן ד' לכולם שנה טובה וסוברנות.

המערכת

הננו מצרכים לירידתו הרבנים הנאמנים הרה"ג מהר"ד ניגורני להתמנותו לרב בעיר וילקסבוער פא- ודהרה"ג סהר"ס סאראטוקי להכחרו על סקום הראשון בעיר ראמזשענסער נ"י. יתן ד' שישצאו מצוה על סקומתייהם התורשים, והקהילות ידעו להוקיד את דום שרכם ויחזיקום בכבוד הראוי להם כעתידה.

המערכת

ברכת א"ב

מקרב ולב עמוק דגני מברך בכחיים

לתתני הרב הנאמן ד' שלמת שלאספוער נ"י ולתנתו בתי מ' שאשא תת' ולצאצאיהם היקרים ולבני הרב מ' חיים סארים נ"י וידעלעוויץ חונתו כלתי מ' דינה תת' ולצאצאיהם הנעימים ולבני מ' איידק יודעלאוויץ חונתו מ' פאנא תת' ולחתן אחי ה"ה הרב הג' אביד רבנו מ' יהושע נ"י רובינשטיין חונתו מ' שאשא תת' לצאצאיהם ולהרב אביד דעאהאסס מ' ר' שלמה מאנגעס נ"י חונתו חסמו הרבנות תת' ולהרב דוד סארים נ"י שריב כהמבורג אותו הכי כ"כ ולבני הרק' מ' רייזיל יוד נ"י ולבני הנעלה מ' בעניא נ"י ולאנשי עדתי הבבדוה בעיר בעיאן נ"י. ד' ר' עליהם יחיו לכולם יתן ד' חיים ושלום ברכה והצלחה שנה טובה ומתוקה ביפצם וחסן לברכם אהבה.

נאום הרק' אברהם אהרון יודעלעוויץ. הרה"ק בעיאן בעהמח' מ' ש"ת בית אב וס' כרם אב וס' תפוחי זהב וכו'

כתבת המערכת למשלוח סכתבים וכספים :

Rabbi J. ESKOLSKY

210 MADISON ST.

NEW YORK

אגודת הרבנים והמטיפים

האגודה של הוועד הרבנים והמטיפים, אשר תבריה הם רבנים שפורסמים ומטיפים גודעים לשם ולתהלה בכל רחבי ארצנו, ואשר נתיסרה זה כשנתיים ימים, נתאספה כחדש הזה לאסיפה ונסדה אושר שבא בכר העת להחל במעשים ולא לצאת אף ברבר שפתיים.

מה נכבד הוא הרכר הזה לפני האגודה הזאת, וכיותר אם נתבונן איוה מעשה ראשונה אשר נסדה לעשות, ומה שם האבן הראשה אשר תפצה להגית ליסוד בנינה.

הוועד בכלל כשאנברא, מי שיוודע ובקי ביסודתו, לא נברא מפני שאיוה חברים רצו לנהל שם וכבוד, או להגות ע"י בפרנסה מצוהת, הדעות על זה כי אין לו קצין שומר ומושל, לא יורד ולא מסונים אודים, כי אם מתנהג הוא ע"י כל החברים כיהר, שיכנאו לאספות ובוחרים בקאסיסעם וכל אחת סוואר סיסעם סוציאה לפעולות את אשר נטל עליה הוועד בולו, ותכלל אסיפה זאסיפה כותרים הם כיר"ד אחר.

הוועד נברא אף ורק לשם איריעל, אף לשם הכרה פניסית בתוך הלב כי נצרך אגודה כזו לעיר ניוורק כאויר

לנשימת בראותם כי כל אחד בנה כמה לעצמו אף כבד הרבנים והמטיפים כל ענין פרסי וצבודי לא יוכל להבנות אם לא יבואו הרבנים והמטיפים לעזרתו. אם תסתו למשל כל המוסדות בעיר, הן אלה הגונעים לדת (כמו הבתי כנסיות, הישיבות והתלמודי תורה), והן כדברים הגונעים ליהדות (כמו החברות, עדת בני ישראל, עדת בני ציון, התומכי שבת, והתומכי תורה) וגם כמוסדות הגונעות לענינים צבורים כמו עניני צדקה וחמד (האסי פייטעלער, מושב זקנים וזקנות, גני ילדים, ועד ועוד), כל המוסדות האמורים, צריכים רבנים ומטיפים להבנותו, וגם לאות"כ צריכים הם לעודד את העם לכל יפלו המוסדות תחתיהם. ולכסוף כאשר אף בנוהו הרבנים ויחזקו מוסדותיו לכל יפול, או אינם יודעים הם הבונים מהתנגות המוסר, אם מתנהג הוא עפ"י דרך היהדות והדרך ארץ, ואם יחפוז רב להתבונן על כל העשה בהמוסר פנימה לא יניתוס מנהלי המוסר ההוא. ופעמים הרבה קרה, כי אם בא רב לשאול על התנגות מוסר כזה או אחר, השיבו את פניו ריקס, באמרים כי לא לרב

בכתיבה וחתימה טובה

נברך לכל הרבנים וחברי יאגודת הרבנים וחברי יועד הרבנים המטיפים כן לכל החותמים והפוראים הנאמנים אתנו. יתן ד' לכולם שנה טובה ומבורכת.

המערכת

הגנו מברכים לירידתו הרבנים הנאונים הרה"ג מהר"ד נינוברג להתמנותו לרב בעיר וילקסבורג פא. והרה"ג סהר"ס סאראטוקסי להבחרו על סקום הראשון בעיר ראמשעסטר נ. י. יתן ד' שימצאו מנוחה על סקומותיהם החורשים, והקהילות ידעו להוקיר את חסן שרכם ויחזיקום בכבוד ויראו להם כעתידת.

המערכת

ברכת א"ב

מקרב ולב עמוק הנני מברך בכחיים

לחתי הרב הנאון ד' שלמה שלאסטרנ נ"י ולוונטו בתי מ' שאשא תח' ולצאצאיהם היקרים ולבני הרב מ' תיים סארים נ"י יודעלעוויץ חונטו כלתי מ' דינת תח' ולצאצאיהם הנעימים ולבני מ' אייזק יודעלאוויץ חונטו מ' פאנא תח' ולחתי אחי ה"ה הרב הנ' אביד רבנו מ' יהושע נ"י רבינשטיין חונטו מ' שאשא תח' תצאצאיהם ולהרב אביד דפאהאסס מ' ד' שלמה מאנגעס נ"י חונטו ואמו הרבנות תח' ולהרב רוד סארים נ"י שריב בהמבורג אונטו וכך כ"כ ולבני הדק' מ' רייפיל יוד נ"י ולבני הנעלה מ' בעניא נ"י ולאנשי עדתי הבכודה בעיר בעיאן נ. דת. ד' עליהם יחיו ככולם יתן ד' חיים ושלום ברכה והצלחה שנה טובה ומתוקה כחפצם וחסן מברכם אוהבם.

נאום הק' אברהם אהרון יודעלעוויץ, הרה"ק בעיאן בעהמח' מ' שר"ת בית אב וס' כרם אב וס' תפוחי זהב וכר

כתבת המערכת למסלוח מכתבים וכספים :

Rabbi J. ESKOLSKY

210 MADISON ST. NEW YORK

אגודת הרבנים והמטיפים

האגודה של יועד הרבנים והמטיפים, אשר חבריה הם רבנים מפורסמים ומטיפים נודעים לשם ולתהלה בכל רחבי ארצנו, ואשר נתיסרה זה בשנתים ימים, נתאספה כחדש הזה לאסיפה ונסרה אומר שבא כבר העת להתל כמעשים ולא לצאת אך בדבר שפתיים.

מה נכבד הוא הדבר הזה לפני האגודה הזאת, וכיותר אם נתבונן איוה מעשה ראשונה אשר נצרה לעשות, ומה שם האבן הראשה אשר תפצה להגית ליסוד בנינה.

הוועד בכלל כשנברא, מי שיוודע זכאי ביסורתו, לא נברא מפני שאיוה חברים רצו לנחול שם וכבוד, או להגות ע"י בפרנסה מצוותה, והעדות על זה, כי אין לו קצין שומר ומושל, לא יורד ולא מצונים אחרים, כי אם מתנהג הוא ע"י כל החברים ביתר, שיבואו לאספות ובוחרים בקאמיסעם וכל אתת מנהג מייטעס מצויאה לפעולות את אשר נטל עליה הוועד כולו, ובכל אסיפה ואסיפה כותרים הם ביר"ד אחר.

הוועד נברא אך ורק לשם איריעל, אך לשם הכרה פנימית בתוך הלב כי נצרך אגודה כזו לעיר ניוורק כאויר

לנשימת בראותם כי כל אחד בונה כמה לעצמו אך ככה הרבנים והמטיפים כל ענין פרסי וצבורי לא יוכל להבנות אם לא יבואו הרבנים והמטיפים לעזרתו. אם תקחו למשל כל המוסדות בעיר, הן אלה הגונעים לדת (כמו הבתי כנסיות, הישיבות והתלמודי תורה), והן בדברים הגונעים ליהדות (כמו החברות, עדת בני ישראל, עדת בני ציון, התומכי שבת, והתומכי תורה) וגם כמוסדות הגונעות לענינים צבורים כמו עניני צדקה וחמד (האס" פייטעלער, מושב וקנים וזקנות, נני ילדים, ועוד ועוד), כל המוסדות האמורים, צריכים רבנים ומטיפים להבנות, וגם לאח"כ צריכים הם לעודד את העם לכל יפלו המוסדות תחתיהם. ולכסוף כאשר אך בנוהו הרבנים ויחזקו מוסדותיו לכל יפול, או אינם יודעים הם הבונים מהתנהגות המוסד, אם מתנהג הוא עפ"י דרך היהדות והדרך ארץ, ואם יחפז רב להתבונן על כל הגעשה בהמוסד פנימה לא יניתוס מנהלי המוסד ההוא. ופעמים הרבה קרה, כי אם בא רב לשאול על התנהגות מוסד כזה או אחר, השיבו את פניו ריקם, באמנם כי לא לרב

להתערב כענינים העומרים מחוץ לנבולו, ומי ירבר עוד בהנהגת הבשרות והמטרה עפ"י רת בעיר, אין רורש ואין שואל, וכל אחר מתנהג לפי רוחו ומעמו, הן בחשנה, על מכירת כשר כשר (אשר אי שורכנים אשר ההשנה נתונה כידם הם רכנים נודעים לשם, אך זאת ברור, אם התאספו לפעמים לדבר איש רעהו ולטכס עצה לאחוז באמצעים כולם יחדיו, כי אז היה צמד הכשרות כמצב יותר טוב, והן כתינת הכשרים לפסח ולכשר מעושן.

על כל אלה הרברים נתן הוועד הרכנים המסיפים דעתו כי צריך תקון, וכי טוב לקיום הרת ושמירת היהרות. אם כל הרכנים המסיפים שבעיר יתאחדו לאגודה אחת ויתאספו לפעמים להתוכח זה עם זה, ולטכס עצה על כל הרברים האמורים העומדים ברום של עולם היהדות, וגם כעניני סדור נימין וקורשיון, ולהמציא מריה במעם למכת העגנות ועוד, ונמרו אומר ויסרו הוועד הזה של הרכנים המסיפים.

ושקר היה כפי המכ"ע שהוריעו כי הרכנים המסיפים יסרו יוניאן להנן רק על עניניהם הם. הן אמת כי ישנו חוק כהוועד הזה ג"ב, כי כ"א מתבירו צריך ומוכרח להנן על תכירו ולעזרו כשעת דחקו ככל מאי דאפשר, ואשר באמת כבר עזר הרכה אם כתומר ואם ברוח להרכה מתביריו, ואשר כל כן דעת יסכים כי זה ג"כ תיקון נרול

כשהוא לעצמו, אשר רב צריך למרכס את חברו ולא כמו שעשה הרב המכחיד א"ע בתוארים נרולים לחברו כאגודה אחרת כמו זו, והמעשה כשהיא לעצמה ראויה להוכר.

בעיר פערטעמכי נ. ג. אשר יושב שם הרה"ג המפורסם י. יודמאן נחהוה סכסוך כהעיד אידות קבלת שו"ב חדש, והרב דשם לא רצה להסכים לזה מפני קפוח פרנסת השוחטים הישיגים, ומה עשו בעלי הריב? באו לניוירק ונבנסו למקום שנכנסו ודברו מה שרכו וממאו את יריהם, עד שאכאו לעירם ככתב מפורש מרב ניוירקי, כי קורא להם לעמוד לפניו, כאשר שמע הי הכשרות אינו מתנהג שם בראוי, וכאשר השיכוהו הכע"כ כי יש להם רב, אשר עניני הכשרות שייכים לו. וכי צריך לפנות אל הרב המרא דאחרא, חרה אפו, כירא מהמסון שיש לו תוכעים, וכתב היתר לעיר הריא כי מותרים הם ליקח את השו"ב החדש למרות רצון ורעת הרב דמתא. היש מעשה מנונה מזה, אשר רכנים ידרמו כאף את תכיריהם, מפני איוה הגאה קלת הערף, ובשכתבוא חעת נפרסם את שם הרב הניוירקי, שידעו כל העם להזהר ממנו, שכל רכרו רכרי קבלה כיד הם, וכצדק עשו הרכנים המסיפים בחקסם חוק, כי כל אחר צריך לעזור את חכירו, ונדול מרת השלום.

אך זאת היא דבר אחד מכל הרברים

הטובים האמורים, אשר לכה עליו הוועד לתקן ולהוציא לפעולות, ועד עתה היה הוועד עסוק אך בהענינים השייכים להסתדרותו ובהרכות תברים חדשים, ועתה התחיל לעסוק במעשים ולהוציא לפעולות את כל מחשבותיו הטובות אשר הוא חושב לעשות ולתקן בעיר ניוירק.

ואיך להוציא? נצר הוועד כאסיפתו לקבוע מקום קבוע שיטרא אפים והועד. האפים הזה יהיה פתוח ארבע שעות כיום, שתי שעות כיום ושתי כלילה, וכאפים ימצא תמיד שני רכנים אשר יענו לכל שואל ומכשש ככל ענעני הרת והיהרות, כפרסיות ובכלליות.

הוועד מקוה כי כל המוסרות ובל

המסיפיים שסמרתן הוא עניני יהרות, כן כל מנהלי עניני דברים הנוגעים לרת ישראל, ואנשים פרמיים יפנו אל האפים הרכנים הזה. הוועד הפועל של ה"וועד" הם הרכנים האלה: הרב נוס, הרב משהו, הרב ראזען, הרב נזויק, הרב מאוויצקי, הרב איזאקסאן, המסיף המפורסם ראבינאווית. הוועד הפועל הזה נכתר לזמן חצי שנה, והאפים הוא ברחוב איסט ברארוויי מספר 241

הגנו מברכים את מעשי הוועד הרכנים המסיפים, כי יעליחו במעשה ידיהם וכל העם הישראלי הניוירקי ידעו להוקיר ערכו הרב למען יביא ברכה בכל עניני העיר.

העורך.

מכתב אל המוליים

מתוך ישמחו מים זרונים, מים כבירים המה המ"ע הרצים בכל יום ויום ואפ"י כשכת קורש, ויצאים מכוהלים ורחופים ברבר המלך זקן וכסיל אשר בנה עלינו מצודים וחרמים ללכוד ברשתם לא רק מנהגי קודש כ"א גם החמדות שכמיתות בי"ד ועל כולם ילענו וישחו בנגינת שותי שכר כליצנות, כשיחה כמלה בלהג על רכרי חו"ל עד שכופרים ככל הי"ג עקרים ואומרים ערו ערו עד היסוד כה ומסילות בלככם לעלות על

הנ" חוכרות, המצפה" הניעוני לנבון ואחרתי כתשובתי כאשר כי לא ארע לנכון אם הוא מהי"ג מירות שהתורה נדרשת בהם, היינו שהיא לחוק וועד התקנות שיסרו אגוה"ד האודמודכסים שיסרו בשנת תרס"ב, או הוא מירה חדשה נוסף על הראשונים. ואם כי ראיתי שגם כלל האגודה מעם אשר פעלו פעולתם כחיוזק הרת מחמת שיש לנו סלחמה ב"מית וחיצון, אשר מחוץ וטשכל חרב ומחרדים אימה, היינו

בקורת חרה

פ ש ו ס י ס"ו. וגם בצר 3 שם שונה הוא באולתו. לאמר: "שהוא רק מנהג אנשים פשוטים", כזה הנני לריכ עכו ולהוכיח שגנתו על פניו, כי כמקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרכ. יעיין נא הקורא בטוכו בס' אבורדהם "הלכות מילה", שכתב: ואחר שביצן נתן עליו האמפלטית או רמי' וכיו"כ להרפא ואח"כ נטל ידיו ורוחץ פיו, כרי שיכרך בנקיטת "אשר קדש יריד מבטן" כי ידיו מלוכלכות מהמילה ומציצה". עכ"ד הן רכרי הנאמן האלו: "נוטל ידיו ורוחץ פיו כרי שיכרך בנקיטת" צריכים עיון: על מה ולמה ירחץ פיו, הלא כל ברכה וברכה צריכה להיות כידים נקיות כמבואר בא"ח סי' ר' יא'. והרמ"א מביא שם כשב האבורדהם. שאפי' לא עשה צרכיו צדיק ליטול ידיו לברכה. והרמ"א שם פוסק בשם הרמב"ם, "שרוחץ ארם פניו ידיו ורגליו בכל יום משום כבוד קונו". והנה כאן דבר שמי? האכנסם היחזק שו"ע שם י"ז פוסק: "יש נוהגין לרחוץ פיהם, "שחרית" מפני הירידים שבפיה" גם רין זה לקוח הוא מאבורדהם. והמדקדק ברכויו ידא שכוונתו כעת הקימה משנתו שאז הפה מלא רידיים; אולם באמצע היום אף באמצע הברכה והמצוה מי סבר לשפשף הפה? אפי כיאפמני עסקין שאינו יודע הרין

לכבוד הרבנים המו"ל עתון הסצה כבירק, שלום!
 כעת בא לירי ספר, "רם כרית" מהמהול סובהק ר' אלכסנדר סערטעס מלונרון הבירה, הוא המציא סכונה חדשה למציצה, חכונה: "סערטס אפארט" טוס". בהקובץ הזכר חישף המחבר זרוע עזו ותקף יריעתו כש"ס ופוסקים. בן חזיתי כו המון גדול מנאני זמננו גם לרבות גדולי הרופאים ונותחים, מיסינים ומשמאלים אלו יסבירו פנים ברבר הלכה לאסור או להיתר, ואלו מצד יריעתם בחכמת הרפואה, דעות שונות, אשר לא יספרו מדוב, כיאות לרכר המחורש. — המחבר הג"ל שש והתפאר בלכבו לאמר, שהמצאתו הזאת צלתה לו להציל אלפי נפשות מישראל סדרת שחת. אכן, אמן כה יאמר ר' וכן יוכיח הוא שם בחיבור הג"ל, שמדברי רב פפא שבת קל"ו, ואף מדברי הנאונים שאחר התלמוד לא נראה ולא נשמע שום דמו קל שהמציצה צריכה להיות כפה דוקא ושהכוונה הזאת אינה מוכרתת. הן כזה לא אריכ עמו ולא אתוכת, כי יש הצדק לכל איש לחות דעתו ככל העולה על רוחו. אולם מה שכתב אחרי השקלא וטריא בספרו שם צד 3—1, וז"ל: "מכל הלין שמענו שהפה דוקא למציצה, לאו תקנתא דרבנן היא, אלא מנהג של אנשים

כמתי עב ולהכות בקרדוסות. וכתב, אשר נכתב בשם המלך זקן וכסיל אין להשיב, כי ראשית מעולם שימנא נצה, גם להם הכסף ולהם הוהב ואי אמר מלכא עקרנא טורי עקר סורי ולא הרר והמה נ"ב עקרים התורה המקובלת מסורא רסיני וגם הר סיני בעצמו עקרו סרוכתו, ואויל לנבייתו כי הקימו להם רבני הרעפארם ומסימי השקר המסילים ג' סיפות של סלאך המות אשר ממנו סח חיות אומה הישראלית, ממנו מסריה חכמת הסופרים וממנו פניו מוריקות הוא, כי נוסלים הצלם הקרוש סכל אחינו האומללים אשר הביאו מבית מולדתם... ומחודדים אימה המה הסורים אשר נלקחו בבתי הת"ת בערי השרה הסורים וסרדיבים את עניי הצאן, וגם המה מארסים את ילדותינו לכפירתם וחשבו סוימות לחרום כרם חמד בית ישראל להסיד משוכתו ולפרח נדר ה' והיה למרסס כי דובם ככולם הם עצדת בוגדים תעערים הללו אחריהם כבהמה בבקעה, שמראים סלפיהם כמפיים פרסה וגרה הם לא יגרו שכבר מוד ספיהם סרר התפלה וגם סדר הגתת תפילין נשכח מהם ללא שהם צריכים ללמד לער בר מצוה וה' שבת גם להמורים כה' חדש בתו"ל, ותתה רבנים אהובים, מה נעשה לאחותינו היא תורתנו הקרושה (אמוד להכמה אחותי את) כיום שינדבר כה אם לצאת במ"ע שפת קרשינו כבר באו שמואל ראפאפארם, הרב רגה.

שצריך ליטול ידיו שתרית הכזה יתעסק כדבר מצות המילה, הכי ראויים המה אנשים כאלה לשאת משרה נבונה ונכבדה כזאת: צאו ממא נקרא אחריהם מלא. אכן כל בר כי רב יודע שכונת הגאון הג"ל הוא שהמציצה צריכה רוקא היות כפה. וכן המהרי"ל כהלכות מילה יאמר: שבאוסמרייך נהגין לזרוק ספיו גם (דם) המציצה כהלל, מה שאין נהגין כן ברייג"ם, ששם מחזיר המציצה עם פיו אל היין, שנפל מסגו למצוץ. ע"כ. ואחר אחרון אני בא. ה"ת הסו"ו או"ח הלכות ר"ה, כותב: שמעתי מהגאון מהר"ר פיוויש סקראקא ז"ל, ה"ל מל כר"ה ולא קנה פיו אחר המילה, אלא בפה המלוכלך כדם מילה תקע כשופר לערב מצות מילה כשופר זהו תוכן דבריו.

קורא יער! היתית רוצה ששיכני המתחכם תנ"ל אל מי ירמוזן מליו כאומרו, אנשים פשוטים, הכי הגאון וד"א תלמודי המוד ומשנהו כדומה לו המהרי"ל חבר בעל תרומת הרשן ורבו של המהרי"ל לפי דעתו אנשים פשוטים המחז' הלא כל בית יוסף והקראים סכיב לשלחנו ה"ה האיש משת הגדול בעיני היהודים ה"ה הרמ"א ז"ל ככל הלכותיהם ופסקיהם ממקור ישע תורתם ישאכו ולא יזיוו מדבריהם אף

צער כל שהוא. וכן בעל המו"ז, אף כי הוא לגדולי הראשונים לא בא, אפס כל בעלי התורה והוראה סופרים ומונים דבריו זה מפיק מרגליות ועמוד חזק הוא לכל מורה בישראל, ומי זה יהב כנפשו עז לכנות האדירים והאכזרים הנזכרים בשם, אנשים פשוטים" ואם להשכיח סקחו היתה בונתו, שוהו סדר ההתחרות שכל איש ישתבח כמעשה ידיו, די ה"ל לו כפרסום מכונה הג"ל ולכחוד לשון ערומים, ולא להקל ראש נגד הגאונים המבואים מעלה. ואשר התנצל שהמציצה כפה היא אף דברי קבלה שאין למדין מהם להלכה גם זאת יודע כל שער עמי שרובי התפלות והתחיות הנהוגות כעת אצלנו לקוסים המה מגאונים ארץ שאחר התלמוד ואנשי כנה"ג לא יסרום. עכ"ו. לא היין איש להעפיל ולהרום בעתם. רק עבוד שלא נוסדו מכנה"ג או תכמי התלמוד לאמר: שאנשים פשוטים" יסרום. והן הטורא בס' אכודרהם יראה שכל מנהגיו ודיניו מסקור מי התלמוד ורבנן סבוראי והגאונים לקותים.

וה"ל כזה שלום לקראי המצפה ושלום לרבנן ככל אחר ואתר.

רעון. אהרן דאברוינסקי.
תמוז התר"ע, פה נירע.

עתידת ישראל

כהתבוננו בינה כימינו אנו לעתידות ישראל ככל ארצות פוורדיהם, וכיחוד בארץ אמעריקא, הארץ אשר לפי דעתנו מצאנו בה מנוחה לנפשנו העיפה, הלא יאחזנו שער, יאוש נרא יתיצב לפנינו המשים לאל כל תקותינו והמהרס ומחבל את כל אשר בנו לנו תכמי שנות רוד ורוד!

היו ימים לישראל ופריצי הדוד התקוממו לפרוץ פרצות ככרם ישראל, אכל נדר הכרם היה תוק מאד כי ישלמו כו ידי רשעים. התורה הבתובה והמסודה נשמת ישראל היתה מסויגת בנדרים הרבה, כ"ש יכמות כ"א: ושמרתם את משמרת עשו משמרת למשמרתיו" ער כי קצרו ידי המשחיתים לנטע בענבי הכרם ויותר שהפריצים התאמצו עז לחלל כל קודש ולהשכיח התורה סקרב ישראל, עוד יותר נתחזק דת קדשנו ע"י חכמינו נושאי רגל האמונה, ולא לעתים רחוקות קרה בתולדות ישראל כי קמו פריעים וכני בליעל מסרכנו אשר כל הפעם הית לעקור כל קדש ולהביא בליון תרוץ על ישראל ועל תורתו. אבל לשוא היחה כל עמלם, לשוא המסירו כדודי שחת ותצי מות אל לב ישראל ואל תורתו, בדי ריק קלעו את חציהם הרעולים במתנה ישראל, כי תורתו היתה לו

למנן ומחסה בעד כל פורעי פרעות לכל ישמוף מזרם טים כבירים השוטפים להפיצו. מלחמות רבות לחם ישראל בעד קיומו וקיום תורתו וככולם יצא כנור הנצחון.

אבל מה גחז בשולמית כימינו הגוכחיים? מי אשר אין בבתו או כחפצו להתבונן היסב אל מצב היהודים והיהרות עתה, יחזה לו עתידות טובות לעם ישראל כהתנועה החדשה תנועה הלאומית אשר נולדה בהשנים האחרונות כקרב ישראל — יתזה בה תקות ישראל סקוימת, כי אש הפעט ריקסיומם נצתה בלב ישראל חזאת היא שתעמוד לישראל מול גלי הזמן השוטפים להפיצו.

אבל אם נסיר את העפר מעל פנינו ונפסק את עינינו לראות ולהתבונן בעינא פקוחא כי אז נראה עין כעין כי דת ישראל מתמוסם והולך, ויום יום הוא נרדף סדחי אל דחי, מתאה נפלאה אנתנו חמים עתה בישראל, מתאה המעורת עינים ומסמטסת הלכות, מחזה אשר רק ברמיון יסודה. כדמינונו אנו רואים כי ישראל התעורר מתרדמתו, וככה נערץ ונשגב לבש עז כמדו להשיב הגדלים והנהרפים, אל סרכו הלאומי והרתי, ככת אמיץ ונורא הודיין ללחום נגד חמורפים

והמשתייתם, ולהגן בעד התורה והלאם כלו. אלה אשר כבר שכחו את צור מחצבתם התלו להתימר כיהוסוס ובנועם כי יוצאי העם הנרדף המה. אבל אם לא נשלה בשוא את נפשותינו ואם לא נשעה אל רברי שקר רק נשים מכמנו אל הנקודה האמיתית לשפוט אל דבר בלי משוא פנים וכלי שפתי תנף אי אז אחרת תתראה לפנינו, ההיפך ממה שהבלי סבין רואה יראה המבין, רואים אנו אנשים המשוקעים בראשם ורובם למוכת הכלל, אנשים המתימרים להיות נושאי רגל האמונה ומסודים המה בכל לבם ונפשם לכוון מעשה הצדקה ולכנות הנחרסות בקרב ישראל. אבל המבין רואה בזה רק רמיון שוא ומסמס כוזב, בתי ת"ת הוקמו כמעט בכל ערי ישראל שבארצנו, אבל האם בתי ת"ת כמובנם האמיתית המה? לסותר היא לכפר אחרי הת"ת אשר בארצנו זו, כי גלוי וידוע היא לכל כי כל הנבנם לביה הספר אשר לישראל הגה אחרי שתיים שלש שנים שלמד שם יצא משם בלעומת שבא ומאומה לא ישא פרי בלמדו. כי ידענו נאמנה כי רק רוח הבינונם נרדף סבתי הת"ת וכל עיקר מציאותה וקיומה אינה אלא בשביל בעלי ביסין הרוצים להכנות מחורבן המוסרי של צעירי ישרון. בתי כנסיות ובתי מדרשות ירכון ויגדלון כמלוא רוחב ארצינו, אבל היש לנו הצדקה

לכנותם בשם „מקדש מעט“? אחרי אשר יודעים אנו נאמנה כי האבנים מקיר יועקו לאמר נוזלים אנחנו וכל מדרך בה רגל של הבתי כנסיות היא מרוצף ברמי נקיים, היש לנו הצדקה לכבד אל בית הכנסת לצקת שמה את רחשי לבבינו בעת אשר ראינו כי פועלים יהודים עבדו בבנינו ביום השבת? הנוכל להתפאר כמסדי הצדקה אשר נוסדו בארצנו זו אחרי אשר אנתנו רואים כי רק שור ותסס ישמע שמה?

לעור את עיני ההמון יאמרו כי בכרי לקרב את הרוד הצעיר אל היהודים והיהדות לא ימצאו הפז כרבנים אורז מרובכסים, כי אם רב ומטיף כאלה המתקנים היודע למשוך את הצעירים כרבתי תן ונעם אל היהדות נחוז להם. אבל מי יענינו היא פקוטה הוא רואה כזה רק הדתה והסתה את צעירינו מעל אמונת אבותם. בתי כנסיות רמים ונשאים משוכללים בכל מיני פאר ויופי הוקמו לתלפיות, יאמרו כי כונתם היא לעורר תשק בנערי בני ישראל כי לבם ימשך אחרי היהדות, אבל לא טפוש לב סבין מהבין כי הרוד הבא יבתר לו מסתרים היותר טובים ממסחר התורה אשר בתר לו ישראל בימינו אנו, מנהיגינו ופרנסינו עתה שאל דרכי המסתרים שבאמריקה לא למרו מצאו להם פה בר נרחב לעשות מסחר וקנין כהודתנו הקרובה, אבל הצעירים

שכעמנו שלמדו אל דרכי השמערדיקט-ניוסוס ביתר שאת ויתר עז סאבותיהם המה לא ימצאו הפז כמסחר התורה כי יש לאל ידם להניע למסתרים יותר טובים ומאשרים ממסחר התורה והדת (רעליגיעוע כיונעם)!

תקוה האוים כי יתעורר ויאריך ימים כקיומ, תלויה בדור הבא אחריו. ארץ כי תכבש מאויביה אשר שמו עליה מצור ויושביה הלכו שכי לפני צר, הגה כל תקוהה היא כי יבוא יום כי תצא לחפשי מעולה אשר שמו עליה שונאיה. ואם אולת יד המנוצח להתקוסם לקראת מנצחו ולנקום את נקמתו ממנו הגה תקותו היא כי הדור הבא אחריו יתעורר הפעם ויתאסף יצאת לחפשי משעבוד עמים אחרים. מלחמה היא לישראל עם כל מלכי תבל א"פים בישנים, א"פים בשנים רודף רגל גאוה על עם נרכא ונענה. א"פים בישנים ערבו אריות ונמרים קרב ולחם עם שה פזורה ישראל, ואם אולת ירינו מלנקום את נקמת רמנו הנשפך במים, אבל נחמנו כי ברת קרצנו לא שלם יד הכליון, ואם הזקנים שברור דפו יריהם מעשות כל תושיה להציל את תורת ישראל מכליון תרוץ אוי קמו בני הנעורים ויצאו ללחום מלחמת ר' בער עמו ובער תורתו. ולא בתרב ולא כתנית הדפו את האויב ממחנה ישראל כי אם ברוח אלהים. ברות התורה לחמו מול הרוח המשחית

אשר נשב כמתנה ישראל מאויביו מבתוך המשאנאיו סבפנים. הישיבות אשר נוסדו בערי ישראל ואשר ישבה שקרו בני הנעורים על התורה היו לנו כתי ספר ללמד את הרוד הצעיר קרב ולחם למען יוכלו להתקיים נגד צר וללחום מלחמת מגן בער ישראל ותורתו, בבני נעודינו שסנו כל תקותנו כי על יריהם יקוים הבטחת התורה „כי לא תשכח מפי זרע“ אבל עתה בימינו אנו, בעת אשר אנתנו הזקנים שברור כמעט כי נפלנו שרוד כמלחמתנו, אנתנו אשר עור מעט ופקודת כל האדם יפקר גם עלינו, ותקותנו לבנינו אחרינו כי המה יסובי תחת אבותיהם להיותם מנהיגי ספינת ישראל כתוד גלי וועף תקותנו זו תעלה כתוהו. כי בנינו סרו מדרך אבותיהם, עזבו את אלקיהם ויעשו להם אלהים אחרים. התורה נעובה ושוכמה, הישיבות תלכו, פורקי של וכופרי כאלקים תוים מתאמצים לכבד אחוי כל קדשי בני ישראל, הגה כשויתנו נגד עינינו את מצב הרוחני ומעמד הדתי אשר בקרבנו הלא יאוש נורא יחיבב לנגד עינינו בכל הצבעים השחורים, ואם ר' לא ישלח לנו תלילה עורתו מקודש אוי נכון הוא ישראל להכת-מן הארץ, וכל תקותנו ועתידותנו: תלוי רק כמסחוננו כאלקי ישראל כי הוא יציל את ישראל מכליון תרוץ בדרך. נסי והוא יערה עלינו רוח

מסדום, רוח קרושה וטהרה ערי יהפך תשועת עולמים! רב בשיקאנא לבנו לעברו באמת ובתמים ואז נושע שלום איזראעלזאנהן.

עם מי הצדק?

בין כלי הנקר שמשתמשים בהם בשעת חרישה ימנו שלשה אלה: רדכן, מלמד, מרצע; שני הראשונים נזכרים במקרא והשלישי במשנה. בכאור של שלשת השמות האלה ישנן דעות שאונות, אשר הגני מציען כזה לפני קוראי, המפצה, ואסיר תורה אהיה לאשר יכרז עם מי הצדק.

במדרש ויקרא רבה (פ"כ"ט ז') נאמר, 'נ' שמות נקרא לו — מלמד, מרצע, רדכן. מלמד — שמלמד את הפרה לתרוש כדי שתתן תיים לבעליה; מרצע — שמורה דעת לפרה; רדכן —

שמורה בינה לפרה." הדברים האלה, בני שמעין בעל מסורת המדרש טובאים במדרש במשמות הרבה ובשונים שונים. כן טובאים גם כן בירושלמי סנהדרין (פי' הא'). גם נמצא במדרש במדבר רבה (פ"ד ר') מאמר מבאר כזה: "אמר ר' תנחומא — המשנה קראה אותו מרצע והמקרא קרא אותו רדכן ומלמד." ומצין על זה מהר"ז בפירוש, כי נזכרו על המאמר באהלות פרק ט"ז

ה. ש. ניייהויוען.

תשובה.

דעת הרע"ב וכן דעת הנריא ז"ל, כי שלשה היסודות המה נשני בלים. האחר והוא העין נקרא מלמד, והשני הברזל נקרא רדכן ושניהם ביחד נקראו מרצע. ובהמדרש שהביא כבודו מוקיד פר"ס ז' אמרתי לפרש כונת הנריא ז"ל בכלים פב"א ס"ב. ז"ל באכיהו רבא המרצע עין עניל שתחוב בראשו ברזל, הברזל שבראשו הוא הרדכן, העין נקרא מלמד, שתיהם

ביחד נקרא מרצע, סימן להם חכמה בינה ודעת הוא המחבר, והרי"ד מוכן. אך לפי רבוי המדרש שהיסמות נקראו ע"ש שנתון חכמה לפרה שיודעת לחרוט נתון בה בינה וגם דעת והוא המחבר עני הכלים יחד כשם מרצע המורה על דעת וכפי המדרש.

יעקב איסקאלסקי

התוביק העורך.

רגשי תורה

וא לא נבוש כי אשמים אנחנו כזה, כי לכל מפלגה ומפלגה ישנם עתונים שונים וחצוצרות התרועה להריע ולהתריע על כל רבר וענין וכפי, ולנו המפלגה היותר נרולה ובכירה בעמנו, אין אף עתון חרשי להשמיע את קולנו ולכרז את דעתנו אנו, ולא יפלא איפוא אם שונאינו כדוח עתקו וגם נכרו תיל ורכים חללים הפילו בכח מפרותם.

אין כח נערץ ונעלה בכת הספרות אשר כח אכירים כזה, ולו היתה לנו ספרות עתונית אורטורוכסית לרבר, ללחום ולהגן מלחכת מנן בעד כל קשם ודת אזי לא נתרבו בנו אכרים מדולרלים ופוסחים על שתי הסעיפים כ"כ במדה מרובה, כמו בשנים האחרונות מאז החלה הספרות התרשה ועתוני' לרוב על פני אופק תיינו,

את המצפה קבלתי לשמחת לכבי ולכב כל יראי ה' וחושבי שמו. ואורז עיני לראות כי עוד לא אלמן ישראל גם בארצות הברית מאנשים בעלי רגש כביר וזרעו בינה לעתים, המשתרלים ברוח דעת ויראת ר' סהורה למלאות את החסרון המורגש במחנה התרדים, חסרון עתון אורטר רוכסי בשפת קרשנו שיהי' בכחו לארגן ולאחד את כל יראי ה' ואוהבי תורה ותוש' ולהגן בעד דעותינו ושאיפותינו ולרבר אל העם השכם ורבר, להעיר ולעורר לכל רבר הנחוץ והמועיל, ולדעות הישרות והנכוחות שיכורו לו רבנו וקניו ומרדיכיו, המתאימות לרוח תורה"ה הכתובה והמסודה, הרת ודעת קדושים שהאידו לפנינו את הדרך זה אלפי שנים. אמנם כן, נודה

ולכלים נעדים יפצו בשערים חוכרות ומאמדים כלענה מרים חמרים חמרים, לבחש במסודת קדומים ויורטו חסות ויחבלו טרמים, ואם כי ישנם באמערי קא עתונים אחרים אשר באמת יסיפו במה פעמים לתועלת חיווג רגש היהדות והלאם ויתנו בכור לתורה ולמודי, אבל בהיותם עתונים צבוריים כלליים אין להכביר עליהם תמיד בשאלות רתיות וענינים כאלה שמקומם

בעתון מיוחד בשפת עבר מוקדש לחיווג התורה והיהדות ואשר על כן מה רב טוב צפון בדעינכם במוסד נעלה בזה בהוצאת עתון חדשי מקדש לתורה, לעבודה ויראת שמים. עליו והצליחו ויברכוכם טובים ויאשרוכם ישרים וישמחו בכם כל מבקשי ד' ותורתו ונתוכם המוקיד פעלכם, ברגשי כבוד, אברדם הלוי ליפשיין, החופ"ק ה"ל.

ביאור בתום

דבר טמא אין הציץ אבל דבר שיכול לקבל טומאה הוציץ והמפתח לא נטמא רמידי שהמפתח הוא מבפנים כמובא שם באליהו רבא. ושם מביא התוספתא זוה"ל רי"א אובר משום ר"א אע"פ שנפתחה הדלת בלא מפתח ומפתח הוא שסמכו הבית מהיד לפי שלא נטמא המפתח עכ"ל. פירוש משום שהמפתח והאדם שהגיף את הדלת המה בפנים. הרי בפירוש רד"א לא קפיד דק שלא יהא דבר טמא אבל למה שיכול לקבל טומאה לא קפיד. דאל"ה היה לו לומר בזה"ל לפי שאינו מקבל טומאה תדע דהא ר"א פליגי שם כרישא בנרבך גם באדם והאדם בודאי מקבל טומאה. אע"כ משום שלא נטמא האדם הנשא הנרבך שהוא לא האהל רק הנרבך שהוא כלי אבנים.

במס' בבא בתרא רי"ט ע"ב בתום ד"ה רואין כל שאילו ינסלו וכו' ע"ש רפליני לטעמייהו בט"ס אהלות וכו' וקשה לע"ד האיך תלוי זה בזה. בשלמא בנרבך כיון שהוא נתון ע"ג כלים הגם שאינם מקבלים טומאה תא קיי"ל אדם וכלים נעשים אהלים לטמא אבל לא למחר כדאיתא שם כרישא דמתניתין בנרבך והיינו דוקא בלא דפנות אהלים אבל עם דפנות אהלים איתא בפ"ה מ"ו דאהלות דמצילים. וא"כ מדוע גרע סתימה עם דפנות אהלים ועמד ע"י כלים שאינם מקבלים טומאה מהיכא דכל הסתימה ע"י כלי עם דפנות אהלים. וההיא דקוברי המט ע"כ מיירי מפתח המקבל טומאה כדאיתא שם כתר"ס ואפ"ה פליגי ר"א בתוספתא דר"א מ"ל דוקא

אבל באמת אינו כן דהא מה דקיי"ל דבר המקבל טומאה אין הוציץ בפני המומאה. הוא דוקא אם עומד במקום שמקבל טומאה. אבל אם עומד במקום שאינו מקבל טומאה הוא שוה לרבר שבעצם אינו מקבל טומאה. דמיון לזה כ"ח שהוא דבר המקבל טומאה ואפ"ה אמרו בב"ב שם אי פוטא לבר היא נפא תיחזי דהא כ"ח אינו מטמא מנבו. פירש א"ב שוה לרבר שבעצם אינו מקבל טומאה. וא"כ עכשיו מוכח מהתוספתא ברברי התו"ם זו"ל כיון דחוינין שאם המפתח בפנים ולא נטמא, אפ"ה קאמרי רבנן שהבית טמא. א"כ ה"ה אם סמכו במפתח שמחובר לדלת ובעצם אינו מקבל טומאה הבית נבי טמא כיון שסמכו ע"י כלי וכלי נעשה אהל לטמא ולא למחר. ואולי הבנן לשיטתם דס"ל ג"כ בנרבך הנתון ע"ג כלי נללים אינו נעשה אהל לטהר כיון שסמכו ע"י כלי יע"ב צריכים אנו לומר דכלי הסומך את האהל עם דפנות אהלים גרע מהיכא דכל הסתימה ע"י כלי עם דפנות אהלים

(כיון שהוא סותם כמו הדפנות) והגם שהלכות טומאה נמרא נמדי לכו נטמא להסביד קצת בשלמא היכא שהסתימא ע"י כלי עם דפנות אהלים כיון שהוא סותם כמו הדפנות במל לגברי להדפנות אבל כלי הסומך את האהל שהמעשה שלה ענין אחר מהדפנות שהדפנות סוחמים והיא סומך אינו בטל להדפנות והרדינן לכללא בלים נעשים אהלים לטמא ולא למחר. ור"א לשיטתו דס"ל בנרבך דלא איכפת לן בכלי שאינו מקבל טומאה כמו כלי נללים, אם סומך את האהל, ולכן מ"ל גם הבא במפתח שלא ניטמא שהוא בפנים ושוה לדבר שבעצם אינו מקבל טומאה. והבית סהוד, וכן משמע באליהו רבא פ"ו מ"ב שכתב דכלי סכנו לאהל. ולא בתב משום שהוא דבר המקבל טומאה ברברי התו"ם, ויותר מפורש לזה איתא בפ"א מ"ח באהלות ע"ט.

מנחם הכהן ריויקאוו.
רב ואב"ד בברוקלין, ומלפנים רב ואב"ד בקאזאן ברוסלאנד.

ע"ד השאלות

לרובנים הגאונים מוציאי לאור ירחון "המצפה", שלום רב.
קבלתי את המצפה חוברת שניה, ונוכחתי לדעת מה צדקו דברי אליבם אשר התרעמתי על אשר קצרתם את רברי בתוכרת הראשונה ולא כתבתם רק חלק מתמצית סכתבי אליכם, ועל העלם שמי בלי רשותי, ועל מניעת

הודעתכם בי הרשימה של הכ"ח שאלות היתה דק מפתח מספרי "הלכות עולם" הבנוי על יסודי הלכה ועסק דברי הראשונים והאחרונים, לגדור ולא לפרוץ ח"ו כאשר סעו רבנים אחרים כקראם את הקצור, ואין תפצי לכפול הדברים אשר דברתי אליכם פה אל פה. אמנם תשובת הנאון ווירירע וויסץ על הכ"ח שאלות הנעני לכתוב לכם ולהראות לכם מופת על דברי. לו ידע הנאון הג"ל כי נכתב אצלי ספר בזה לא היה מועה לחשוב כי יסודי הוא מסעם, עד שתאבלוהו באסור אכלוהו בהיתר, וידע אז כי זה רק סגנון לשון לא יסוד הלכותי, כסגנון לשונות מחיצת הכרם שנפרצו אומרים לו גרור, כל ישראל יוצאים ביד דם"א שכאלה הוא סגנון לשון תכמים להוציא רעיונות ע"י צלצולים ממאמרים אחרים, ונהוג גם ברה"ל פעמים רבות מאד וגם במאמרים שאין להם דמיון בפשטות הברור כמו עדין לא הניע לפלנות ראובן, ניסין פ"ט, התכבר ושב כביתך מ"ק י"ז, הגם לכבוש את המלכה עמי בבית פסחים ק' וברומה הרבה סאד ובפרט בגלגלן הראשונים והאחרונים, והוא מסעם סימנא בעלמא מנחות ק"ה ע"א אע"פ שאמר הואיל עיי"ש.

גם לא היה מועה וברונו לחשוב שראה זה כבר גרפס קודם המצפה. אנכי לא הדפסתי עוד זה ואיש אחר לא יכול לבוין בשאלותיו דוקא לפי סדר השאלות והמקרים אשר באו בספרי בשאלות ותשובות בהלכה לפי הזמן.

וג"כ היה יודע הנאון הג"ל כי מעולם לא עלה על דעתי להתיר איזו איסור אם לא בהמקום שהפוסקים חולקים, לחזק לפעמים דברי הסתיר בראיות נכוחות מהתלמוד ומהראשונים ובסברות ישירות ושל ראשונים ואחרונים, וביתור להראות לפעמים בדברים שתרשבים מחלוקת ובאמת הוא לבו"ע ע"י חלוק סברה ישרה אשר על זה נבנה כל ספרי. מעולם לא אסרתי יונה ולא שריתי ערבא.

עתה אבוא על מה שענה הנאון הג"ל בדרך פרט אשר בא לענות על כל השאלות אותן לאתת ובתוכרת זו ענה על שתי שאלות ובהמשך יבא על השאר.

על שאלת גזרה שלא נתפשטה ברוב הצבור אם יכולין להתרה ע"י ב"ד קטן אשר הי' זה אצל הרמב"ם ז"ל לדבר פשוט ופסקה להלכה בפ"ש מ"ה ממרים ה"ז ענה הנאון הג"ל בעשר שורות וספני כבודו של הנאון הג"ל אינני תפץ לאמר שהם לא ברדי ראונה, אבל אוריע דק כי אצלי כתוב על זה ארבעים ושבעה דפים כל הדעות בזה מן הראשונים והאחרונים והתשובה נחלקת לשלש חלקים: א) גזרות דרכין: מימי התנ"ך כמו סקה ומסכר בשבת

וברומה אשר אין שום ב"ד הגדול יכול לבטלם, ב) גזרת י"ת דבר אשר עמדו עליהם בנפשים, ג) שאר גזרות דרכין אשר בהם חלוקים שאנבים, ובארתי בזה דעת כל הראשונים בכה אמרו איכולין להתיר ובמה לא, ובמרומי לי לפי קוצר זכרוני שלא הנתתי פנה בעינין זה שלא בארתי בעזרת שמו הגדול, והגני חושב כי עשיתי דבר גדול בקברו כל הרברים השייכים לסוניה זו אשר גם לגדולים וטובים סמני יהיו לתועלת, וההשתי בה חרושים בתורת אמת, ובכלל נעלם מדברי הנאון הג"ל דברי הכסף משנה שם שכתב שאפי' נתפשטה הגזירה לתלה ברוב ישראל בין שעתה אין דוב ישראל נהגין בה סתירין אותה עכ"ל. ובארתי שזה במחלוקת רש"י זתום' וישבתי שם דעתי גם לדעת רש"י ז"ל והרברים ארוכים.

על אשר שואל הרב הג"ל איזו דברים אני תפץ להתיר אני אומר לו כי אין תפצי מעדי להתיר שום דבר אפילו הרברים אשר כבר גרפס התרים עליהם מרבנים שונים בהמדרות של העתונים הושרגונים. אמנם תפצי לבתור דק בת התבמים עד כמה יפה כענין זה, התבמים מאז והתבמים היום יזותר אין תפצי בשאלה הזאת.

על השאלה השניה ברבר החסום לתכשיל שנחשבל מע"ש ענה הנ"ל

הנאון הג"ל מקופיא מאד, אך אינני מאמין שנעלם מדברי הנאון הג"ל דברי המג"א כמי' שית' ע"ד הרמ"א ז"ל בסעיף ט"ו, והעקר ההכרל בזה אם הוא בנגד האיש או מן הער, ואני מכרד בעו"ה בזה כל היסודות וביתור מה שנתחדש לי על הסעות סופד שנפל בתוספתא דאופין את האפי ומבשלין את המבושל אשר הסעות סופד הזה הסעה גם את עיני הברולח של הרמ"א פ"ל אשר כל רז לא אנס לו, והחקירה בזה ע"ד אבן, אסבטעס מארס' וכחוב' הבאה אי"ה אתן אותה בהמצפה אם תהיה לרצון להעורכים שיתי'.

על שאר השאלות לא גרפסו עדין דברי הרב בתוכרת זו, וכאשר יבואו אענה על דבריו, ואם אמצא בי אנכי שגיתי באיזו דבר אורה ולא אבוש.

ובכלל הנני שמת בי דברי נפת דות תיים בהרבנים האודטורוכסים באמעריקה, ובהמתנגדים בןקסאייעים ימצא דבר להתענין בדברים שראוי להתענין בהם ולא להיות כל היום ידיהם מלובלכות בשפיר ובשליה כדי לסור כרבישאות מכלואות לבעלי הפוקטורים בנוילק...

בעת"נ הרואנ בקרבו על עני עמו ועל עני רועיו,

חיים הירשענזאן.

רב בהובאקען, נ. ד.

תשובה לשאלה ב.

זה לשון השאלה:

ניורת שנתניירה בשניל נחור אחד שהיתה קרובה אליו
 והתנהגו זה כוזה כמו כל חתן וכלה נקירונ הדעת וגם שני
 שצעות קודם הנירות נשאה לאשה נחקי הוודינה שקרין
 נירעדועסטו ואיכ נתניירה, אם נריכה להמתין נ' חדשי
 הנחנה או לא.

א

שעה ופרכין ניורת ומשחררת דשכיה
 נהו זנות לינור כ' שימתנו כדי להנחין
 בין זרע שנרע נקדושה כ' ושנין הוא
 דחור כ' יוסי וירשי כ' הרי להדיח
 דשוואל קאי כ' יהודה נאנוסה ומכותה.
 והנה דנרי הארז ולשונו נרין
 ניאור שונא דהרי רבינו חננאל ז"ל הוא
 המחמיר דכוסק נאנוסה ומכותה כ' יהודה
 דנעי להמתין נ' חדשים והרין
 הוא המקיל דכוסק דר' יוסי דחמיר
 ליארם ולינשא מיד וידוע דרבינו חננאל
 ז"ל כוסק נאנוסה ומכותה כ' יהודה
 והרין פליג מטעמיה דר' יוסי הלכה כ' יוסי.
 ובארז הגדול (ח"ט ס' תרכ"ז)
 אחרי שהניא דנרי הרין כתנ וז"ל ונראה
 נעניי אני המחמיר דיש לסמוך על הר"ח
 לענין הלכה למעשה וכפשתא דהלכתא
 יוכחא כותיה דאחרי לישנא אחרינא
 ח"ל ח"ש כ' והאי לישנא עיקר דליסתייעא
 מוחתי ללא נריכא לשנוייה מחתי כהוראת

להלוי: לעינור דנראה דיש להחמיר כפרית
 לענין הלכה כ'.

ונראה ניאור הדברים דכיון דאיכא
 חרי לישנא נדשוואל וכלישנא קמח מחמיר
 שוואל דחמרי דכל הנשים נריכות להמתין
 חזן וניורת ומשחררת קטנה, הרי
 דחמירין להמתין נחנה נת ישראל ח"י
 קטנה ונגדולה ח"י נניורת ומשחררת
 ולא חמרי כיון דדעתה לאינורי חמרה
 נשאה להמתין או משמח נמוך ומעמה
 כיון דחימירין נהנחנה דכסיקמא כ' יהודה
 וחור דעקרה והקנה ושאינה ראוייה לילד
 נריכות להמתין וחין הלכה כחזן דכלני
 נענין זה איכ גם נהני חרי לישנא דשוואל
 י' לנו להחמיר ולכוסק כלישנא קמח
 ונחיות כן פסק להדיח רבינו ירום
 ננחיי כ' חלק נ' דרך ניורת ושפחה
 קטנה חנה נריכה להמתין ולכן סברא
 ושיטה זו נא הארז לשליל נדנריו וכונתו
 דכשיטת הרין ודחי חין לנו להקל דהא
 י' לנו להחמיר נהנחנה וכחו דחמירין
 דכסיקמא כ' מחיר וחולם להחמיר
 כלישנא קמח דשוואל נ' חין חנו נריכין
 חלא דיש לסמוך על עריא להקל לענין
 הלכה למעשה משום דכפשתא דהלכתא
 ויוכחא כותיה דחמירין לשנא אחרינא
 חמרי לה חור שוואל כ' והאי לישנא
 עיקר דליסתייעא מחמתי כ' כלומר דלא
 כלישנא קמח ויחילא י' להורות האנוכה
 ויפכותה כ' יהודה דחו ליכא טענת
 הרין דר' יהודה ור' יוסי קיימיל כ' יהודה
 יוסי דהא גם ללישנא נחרא סוגר שוואל

ב

ואימינא דלכאורה איכא הוכחה
 להפוסקים דלא כהר"ף מהא דפוסה
 (כ"ז) דאשה חנה ננייה כשרים רזנ
 נעילות אחר הנעל. נעי רנ עמרם היתה
 פרוצה ביותר ונהו חלינא דמדיא חין
 אשה מתעשרת כ' וחי כיון דידע נה
 נטורי חמיר לה או דילמא כיון דפרוזה
 ביותר לא, תיקו, וקיימיל לחומרא וקשה
 אחי לא נחא דאשה חנה מחסכת
 או משמח נמוך ויוכח דלא קיימיל כ' יהודה
 יוסי נאנוסה ומכותה והן חיות לכתיש"כ
 נתי מחרי וזייל ס' כ"ד וכו' פיה והנא
 נניש נסי' ד' כתיק כיו דהכתיבא דפוסה
 חירי רק לענין חיסור כהונה נחא דיל
 דאעלה עשו נוחסין ולא סימכין על הא
 דמחסכת ואולם כנר כתנ נחמיד
 נכסיקמא ס' ל' דזה ליחא חלא דהכתיבא
 דפוסה חירי לענין חשש וניורות נכפרוזה
 ביותר כיון דלא חמירי נה רזנ נעילות
 אחר הנעל ומילת הוא חשש וניורת גם
 לישראל וכנר השינו כל האחרונים על
 הניש שם עיי עיי ארזים ונית וחיריה
 נוינ חניינא חיהיע כ' נ' ואיכ דכח
 חשש נחמיר לענין ננייה, דהישחין להם
 משום חמירות הרי קשה שונא לווה לא
 נחא דחנה מחסכת ומיכח דלדינא לח
 קיימיל כ' יוסי זולת ככוסק הרין.

ואמנם בירושלמי שם סוף פי ד"א ר' נח נשם ר' ירמיה אמרס ח'נה זריכה להמתין נ"ח ופריך והא חנן מפרישין אמתין נ"ח שח' משנרות הן ומשי שנייה היא מפני תיקון הולך וע"י קיע וביאור הגרסא נס"י י"ג סע"ק י"ז דכוונה בירושלמי דלענן חשש דלהנחין שהוא ודרנגן תלינן שפיר שמהפכת משאיכ נחש משנרות דאורייתא דמתני' דהואלפו ואיכ סרה הראיה הניל דנפרוזה בותר דליכא חשש ומנרות נזה שפיר נס לרי יוסי לא תלינן שמהפכת וחולם האלפסי זל הקסה ניכ קושיות בירושלמי הרל וכתב דמתני' דהואלפו דקתני מפרישין אפי' ר' יוסי מודה דלא קאמר ר' יוסי אלא נאשה מונה דידעה דמונה היא ומתהפכת כדי שלא תתעבר אבל הכא נמתני' מי ידעה דמונה היא דהא אוקימתא בהותלפו לחימתא דנטשת הוי תילתא עכ"ד ומח' י"א לחימה על מרן הרב האלפסי ז"ל אחי לא נישא לה בחילוק בירושלמי ונס על בירושלמי קשיא אחי לא אחרי כסנרת אלפסי ז"ל רהא נודחי נס לביירושלמי מתני' חייירי בהותלפו נסונג וכדמוכח מיהא דהניח שם הא דתני ר' חייה חנין התטאות ולכן נראה לעיד דהאלפסי ס' ל דלין בירושלמי מחלק כלל נזה בן הנחה לחשש ומנרות דאורייתא אלא דמחלק בן היכא דידעה דמונה לאיכא דסנרת שהוא נעלה דהסנרת נותנת דהיכא דהיא עס נעלה חוששת דוקא שלא תתהפך והירה היא ביותר נזה מפני תיקון הולך כלומר שלא תקלקל הולך

וזהו דמשי בירושלמי דמתני' דנהותלפו חייירי וסנרת שהוא נעלה איכ נכה"ג הרי היא זריכה ביותר שלא תתהפך מפני תיקון הולך נשאיכ היכא דידעה דמונה אז היא זריכה ביותר להיות דוקא מתהפכת והירושלמי והאלפסי הם דברים אחדים, ומעתה דלכום שיטת האלפסי נופיה מוכח דלר' יוסי נס לענן חשש ומנרות דאורייתא אחר' דאשה מונה מתהפכת ורק דמתני' דהותלפו דקתני מפרישין אמתין זהו משום דנטעות היה ולא ידעה מונותה דמתהפך ואיכ הדרא ההוכחה מהא דסוטה דנני אשת איש דפרוזה ביותר קיימיל דחוששין לנניה יוסי: ומנרות והרי מזה מוכח דלדינא לא קיימיל כר' יוסי דאשה מונה מתהפכת.

ואפשר דשאי היכא דיש לה נעל ואפשר לה לחלות בנעלה איכ ח'נה חוששת להתהפך ונכה"ג נס ר' יוסי מודה וא"ש ונרתיא שם נס"י י"ג סע"י ו' ויא' דכל אלו זריכות להמתין אם הם גדולות, אשה שנאנסה תחת נעלה כו' זריכה להמתין וכתב החידו' והניח שמואל דהאי דינא דאשה שנאנסה הוא להפוסקים דס"ל צננות זריכה להמתין ולכאורה נכלאתי רהא האי דינא דאשה שנאנסה תקורו מהאר"ז ושם חייירי שנאנסה סנרת שהוא נעלה ונכה"ג נס ר' יוסי מודה כמיש האלפסי ומנרות נס' ישיע"ק שהעיר נזה וחולם לאו וידי הוא דהא הדית ורתיא לא הזכירו זה איכ נראה דהדית ורתיא חייירי אפי' היכא דידעה שאינו נעלה ושפיר כתבו החידו' והניש דזה

למתן דס"ל דצננות זריכה להמתין ונחמת נהנלות לכנינו דדעת האר"ז הוא כהר"ח וגרי שפיר עשה הדיו' ורתיא שקינרו נזה דברי האר"ז דהאר"ז שם נס"י תרכ"ו "ועתיק דינא דמתני' חנל לכום אחי דמסק להלן נס"י תרכ"ז כהר"ח הרי נעי הנחה נס היכא שידעה ויחונסה וחולם להחיות דהיכא דיש לה נעל שאני איכ הדרא הקושית דדון הרמ"א אפשר לזוקמת נס להר"ף דמסק כר' יוסי ומוכח דהחידו' והניש לא ס"ל סנרת הרל וחולם י"ל דנאשה כשרה שנאנסה וידעת שאינה נעלה נודחי לר' יוסי חייירי דהיא זריכה להתהפך יפה דלמה לה להתעבר חזינא זנית ולחלות בנעלה אבל נסניח דסוטה נאשה מונה נרצן שהיא פרוזה ביותר נודחי חייירי דח'נה מתהפכת כלל כיון דאפשר לה לחלות בנעלה וליכא מהדית וניש סתירה לסנרת כנ"ל וא"ש ולכנינו ינותר מה לעיד מזה לדינא נידון אמתו.

ונתאונת "שכנויה יעקב כתב להוכיח כהר"ף מהא נפריך הגו' בכתובות (נ"י) ולידרוש להו דאונס שרי והיינו דלמחי דחייירין דהא דקתני בנרייתא ומסכנה וחילך נהנו העם לכנוס בשלישי זהו דאמר בחולה הנשאת ניס הרנניי תנעל לעכסר החלה ואיכא ננועות דחוסרן נכשיהו לקטלא וחתיין לדי סכנה ולהכי פריך דלידרוש להו דאונס שרי וינשא. נרניעי וחי נישא דחונסה נריך להמתין נ"ח איכ אפתי ה' לא ינשא נרניעי כיון דנעלו

לעכסר חתלה ומוכח דמתווא דסוניא ס"ל כר' יוסי דחונסה לא נעי הנחה נ"ח ולעיד הא לאו וידי הוא דהרי הא דקתני בנרייתא שם ויפרישין את החתן מן הכלה לילי שנת חתלה ויפני שהוא עושה חזורה כתבו החוס' שם (ה"ג) ד"ה ת"ב, דזהו כר' יהודה דס"ל דבר שאין מתכוין אסור ואיכ הרי לכאורה י"א להוכיח דחי אפשר כלל לומר דחיתו הכ' ברייתא כר' יוסי דהא נשאת (ל"א:) פלגי שלא ורי' חזקן ח"ך ס"ל לר' יוסי בנולאכה שאין נריך לנפיה ולר' יוחנן ס"ל לר' יוסי כר"ש בנולאכה שאזלינן והכי ס"ל לסתמו דגוי' בניחות (ל"ג:) נסוניא דר' שמש נשנת נמחי וכמיש השעיהו נכ"ג וחי' יו"ט להקשות אחי לא אפשר דמי' בנולאכה חייורים לכום תחי' דהוכיח שם דנולאכה נעי כהונה ובנולאכה חלניס איכא מלאכה דעינד ותחי' דהכחי הקסה והא ר' יוסי ס"ל בנולאכה שאזלינן כר"ש וחי' חייני בנולאכה חייורים משום חיענד, וכיין דר' יוסי ס"ל בנולאכה שאזלינן כר"ש הרי כ"ש דס"ל נדנר שאין יתכוין כר"ש דהא מלאכה שאזלינן חייירי נדשאינו כייזוכח נשנת (ח"ג:) דשתתל ס"ל נדשאינו כר' שמעון ובנולאכה שאזלינן סנרת ליה כר' יהודה וכי"ש הדין נשיא חשנה ה"י ועיי' חועיק (וי"ד) רנח אר' לשרוק סוסיא ונזוס' שם דהשינו על פירשי' ומוכח ניכ דחז"ל נשיטה זו דחלכ אפי' להנירסא רנח ליכא קושית דהא י"ל דס"ל לרנח נדשאינו כר' יהודה

ובירט נזרין קירנף אטו קירוד וקזיל רנא דנחזיהי שרי ועל כרתך דקושיות התוס' הוא תמוס דרנא סיל נריש פי נוטל נחלכה אגלניג כריש איכ כיש דסיל נדשאיח כריש ולכוס זה הרי אי אפשר כלל לתור כהמשכחי הכל דהסוגיא אילא כרי יוסי דהא נרייתא זו אילא דתימי כרי יוסי וליישג קושיות המשכחי נראה דפליגתא דרי יהודה ורי יוסי נחלופה ומופחה הוא דוקא נאשה דעלמא ונחמשה שכר היה דרי יוסי סיל דליוורי אשה מונה מתהפכת ומתחזקת גם זו עשתה כן ורי יהודה חייש נאשה דעלמא דילמא לא נחלופה יפה אגל הכא דהאשה

(סוף יבוא)

תשובה מאהבה

במס' יוסא (פ"ו): תניא היה ר' שאיר אורז נרולה חשוכה שבשביב יחיר יעשה חשוכה מוחלין לכל העולם בולו שנאמר ארפא משוכתם אוהבם נרבה בי שב אפי ממנו מהם לא נאמר אלא ממנו, והמאמר חסוה מאר דא"ב צריך לומר דמוזן התורבן ועד עתה גם איש אחר לא עשה חשוכה דאם לא בן הלא אם אחר עשה חשוכה מוחלין לכל העולם וסרת לא בא בן ייש גם חסול גם היום אין זאת שלא נמצא מני או ועד עתה גם אחר אשר ישב סודכו הרעה נתחם על מעליו הרעים והוא פלא איך יחכן כזאת יסגם אחר מיארא לא יב לר' ובגליון הי"ם להנאון רעק"א הרניח

בזרות המאמר והביא פי' הרמ"ע מפאנו דל יכתב במאמר חיקור הרין (ח"א פי"ר) רהבונת חלקם בבריה האלה להיות ערבים זה לזה הוא הנסחל בזכותו עב"ר, ואין לזה רמז במקרא ואם קבלה היא נקבל אבל הרבר אינו טובן אם האדם בעצמו עשה חשוכה ופרע סה יהיה חייב והיה מניע ממנו פייסא רכל יאראל הערבים זה לזה אינם מתרייבים עוד מאומה ראם הלזה בעצמו יילם החוב איזה תביעה יהיה עוד על הערב בערו, אחמהא רצ"ע בפנים הספר ואינו בעה תחת יד.

שובבים, רמעיקרא יאובבים אתם (פרי"י בשתעשו חשוכה מעלה עליכם כאילו תחלה החטא עיי נערוח רטמות ראובנות) וכתוב ארפא משוכותיכם פרי"י רמעשה מכאן ואילך, כבעל טוס שנתרפא יסקצת יטמו עליו ומיאי הנמ' לא קשיא כאן מאהבה (היכב מאהבה נעקר עונו מתחילתו) כאן מיראה, הרי מפורש רקרא ארפא משוכותיכם מיירי ביכב מיראה ולא מאהבה, עוד שם בנמ' רבתיאובה מאהבה זרנות נעיות לו לו כישנות, עוד נקרים רהגרא כתב במשלי דההבול בן אף לחימה הוא ראף הוא ראשית הכעס שאינו חזק עוד וחיסה הוא נודל התרון כשהוא בכעס חזק והוא מענה רד כשיב חיסה (כי יאוב מכעסו הנרול) ודבר עצב יעלה אף, היינו רנם אם הכעס אינו חזק ומכונה רק בשם אף הנה ברברי עצב שירבר לרעהו יעלה האף להיות חיסה (ועיי' מרש' שמואל יסמנאט שמואל הקטן אומר בנפול ארובך אל תאמט ונר ביסם דב מתתיה היצהרי ראייה לזה) ומעשה מכואר נלוי בונת המאמר ביו"א הנ"ל דרי טאיר אומר נחלה חשוכה יאפיכו ביביל יחיר שיעשה חשוכה היינו חשוכה

מאהבה או אם כל העולם כונו יעשו חשוכה מיראה, אע"נ דבתיאובה מיראה ורגות נעשו שנתת ואיכא עוד עונות קטנים בכל זאת ביביל האחר יעשה חשוכה מאהבה מוחלין לכל העולם כולו לנפרי היינו גם על השנתת הניארים שהוא ינאמר ארפא מאובתם רהאי קרא מיירי ביכב מיראה רהוא מכאן ואילך כבעל טוס שנתרפא יסקצת יטמו ע"ז - לוח אמר הכתוב עוד אוהבם נרבה רח"ם בי נשאר מודנותיהם שנתת בבך וזה אוהבם נרבה מרצוני ואסחול להם לנפרי חתו כי שב אפי ממנו היינו באיך אחר יאוב חשוכה מאהבה שלא יאמר עליו גם האף והוא ראשית הכעס שלא נשאר מודנותיו גם שנתת אסחול לכלם חתה מהם לא נאמר אלא ממנו כי הצבור לא יעשו חשוכה מאהבה רק מיראה כאופן דמהם לא יב גם האף, אבל אם יב אפו ממנו מהיחיד יעשה חשוכה מאהבה או אוהבם גם להצבור יעשו חשוכה מיראה אוהבם נרבה ויהיו במדרגת אהבה כי אסחול להם לנפרי, והרברים מאירים בס"ר.

דיק אבהים אהרן יודיעלעוירין החופיק בעיאן, נ. דו.

בשנה טובה ומבורכת

הנני מברך לבני קהילתי אנשי סלוצק
 34 פייק סט. והערת אנשי עיר סולרתי
 ס'ר וזדה ביהסרה'ני בעיר סקרענסאן
 פא. והחתיני ר' בנימין יצחק מאלין ולבני
 ולסחחתיני ר' זעליג ורדין. ולמספחתו,
 ולכל אחי אחי קרובי ומיודעי, תחל
 להם שנת וברכותיה.

יעקב איסלאסקי, החובק נישוק

לחכימא ברמיזא

לה'ר סאלאסאן, ויליאמספארט
 לא נכל להשיב על שאלה זו, פרס נרץ אם
 היא הלכה למעשה
 להטו'ס פ'ר'סענתן צדקתן על המכ"ע
 סדע יקפחו אם פרנסת הטו'ס העניים בנתינת
 סחוריס וסידוריס, וכפרס קודם רה"י.
 לסח'ר פילא. פא. לא נוכל לדבר
 ספתחיס כאלה, אשר יבנו יאנשים כאלה
 בשם נאון.

לס'ר בני'ש'פסק 'הווארהייט' כדבר
 היבוט והליצה היא נגר דח חורחני.
 להרב קאצין, פייטסבורג-דבריק יכואו
 כחברות הבאות.

מוכרי בשר כשר

ר' ירמיה חפץ, 80 מאנרא סט.
 ר' אברהם נטרין, 128 מאנרא סט.
 אברהם אשר קאהן, 236 מאנרא סט.
 ערשטיין, 191 מעדיסאן סט.
 סה קלינסאן, 222 מעדיסאן סט.
 א. ריד, 90 הענרי סט.
 ישראל בודער, 287 הענרי סט.

גראן רוכין 326 הענרי סט.

ל. קאהן, 99 הענרי סט.

משה יוסף לעווין, 324 הענרי סט.

י. ליסצקי, 268 הענרי סט.

ב. סאלאסאן, 210 הענרי סט.

פסח יונה קאהען, 172 הענרי סט.

בארנעס דאנישעווסקי, 196 מאריסאן סט

יקותיאל פונט, 14 ראטנערס פאייס

סרדבי דוד נעץ, 76 קאלאמביא סט.

ר' משה נאָלרבערג, 162 הענרי סט.

ר' סיני ליב אייוויקסאָן, 26 רירוז סט.

ר' דוד מנער, 97 מאָנראָ סט.

ר' אלי' לאפצאנפסקי, 108 הענרי סט.

ר' סרדבי ראָוענסעלר, 97 עלען סט.

אהרן נאָלרבערג, 12 מאָנטנאָטרי סט.

זבחי צדק, 28 נאָרפאלק סט.

פנחס מאָריס, 197 קלינסאָן סט.

מקואות כשרות בתכלית ההכשר.
 ביו 30 מארבל וואנעס. עקסטרא
 מקוות לנישים ואנשים, די בעססע
 אטענרנינג, כשר עפ"י השו"ע
 והפוסקים.

אצל הירשפעלד, 162 מעדיסאן סט.

סוכני :

כפיטסבורג: כבית הסערכת, סאָלקי
 פריינר.

בנידבערפאָדט, הרב הג' יאקאָבי
 סאָהן.

מודעה לסוחרים

אתרנים, לולבים הדסים

מא"י ומסאר ארצות

האלטייל אונד רייטייל

רי בעססע וואס קען נור נעבען. נאראני
 טירש די בעססע צופרעדענהייט מיט
 מעסינע פרייען. אצל הרב הסטיף

אברהם גילערנשטער

RABBI GLERENTER